

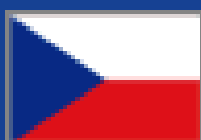

Standardní Eurobarometr 96
zima 2021–2022

Veřejné mínění v zemích Evropské unie

Národní zpráva ČESKÁ REPUBLIKA

Sběr dat: leden–únor 2022

Výzkum byl zadán a koordinován Generálním ředitelstvím Evropské komise pro komunikaci.
Zpráva byla zpracována pro Zastoupení Evropské komise v České republice.

Dokument nepředstavuje stanovisko Evropské komise. Interpretace a názory v ní obsažené jsou výhradně názory autorů.

Název projektu

Standardní Eurobarometr 96 – zima 2021–2022
Veřejné mínění v zemích Evropské unie, Národní zpráva

Jazyková verze

CZE

© Evropská unie, 2022

<https://www.europa.eu/eurobarometer>

Fotografie: Getty Images

OBSAH

ÚVOD	4
HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ	6
I. HODNOCENÍ SITUACE V ČR	8
II. DŮVĚRA V INSTITUCE	12
III. MÉDIA	15
IV. ROLE EVROPSKÉ UNIE V BUDOUCNOSTI	18

ÚVOD

Standardní Eurobarometr 96 zima 2021–2022

Národní zpráva Eurobarometr s pořadovým číslem 96 (EB96) přináší výsledky sociologického šetření provedeného 25. ledna až 4. února 2022, tedy před začátkem invaze na Ukrajinu, na reprezentativním vzorku populace ČR starší 15 let. Konkrétně bylo v ČR osloveno 1020 osob. Komentáře ve zprávě se tradičně zaměřují na téma ekonomické prosperity ČR i EU, důvěru v jednotlivé instituce a také na důvěru v média. Pokud ve zprávě porovnáváme výsledky s jinými zeměmi EU, pak jsou země označeny oficiální dvoupísmennou mezinárodní zkratkou v angličtině (viz technické specifikace).

Při komentování rozdílů mezi procenty (%) odpovědí (mezi roky i zeměmi) je užívána zkratka „p. b.“ pro procentní bod. V komentovaných trendech je jako celoevropský průměr do roku 2019 počítán průměr EU28, od roku 2020 pak průměr EU27.

Stejně jako v roce 2021 (EB94) byla pro Českou republiku využita metoda CAWI, tedy online dotazování na reprezentativním vzorku populace. Na rozdíl od minulé vlny průzkumů, kdy byl online postup použit v 15 zemích, v současné vlně byla ČR pouze jedna ze dvou zemí, kde probíhal průzkum výhradně online. V ostatních zemích se opět navrátili zcela nebo alespoň z určité části ke CAPI (osobnímu dotazování).

Další detaily ohledně metodologie můžete nalézt v technických specifikacích uvedených v konečných výsledcích Standardního Eurobarometru.

Důležitým prvkem současné vlny Eurobarometru je rovněž fakt, že terénní sběr dat probíhal před ruskou invazí na Ukrajinu. Mnoho aspektů a hodnotových orientací se v české společnosti od 24. 2. 2022 nejspíš změnilo, ale tyto skutečnosti nemohou být ve zprávě nijak zohledněny či komentovány. Jak ruská agrese změní postoje a názory české veřejnosti, se ukáže až v dalším vydání Standardního Eurobarometru.

HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ

Vnímání ekonomické situace se po obrovském propadu zlepšuje jen velmi mírně

Po velkém propadu ve vnímání české ekonomiky mezi rokem 2019 (více než 71 % dotazovaných ji hodnotilo pozitivně) a rokem 2020, poznamenaným pandemií covidu-19 (pozitivně ji hodnotilo už jen 30 %), se v současném průzkumu projevilo mírný optimismus. I tak hodnotilo před ruskou invazí na Ukrajinu českou ekonomiku pozitivně jen 35 % obyvatel ČR.

Stabilně přetrvává vysoká spokojenost se situací v zaměstnanosti a obyvatelé Česka jsou v tomto ohledu stále na špičce Evropy.

Za největší problémy v ČR jsou nově považovány inflace a energetika

Zatímco loni bylo jako největší tuzemský problém vnímáno zdraví (covid-19), v aktuální vlně Eurobarometru se na první místa dostala inflace (jako problém ji označilo 70 % osob) a také energetika (28 %). Ostatní problémy jsou díky tomu výrazně upozaděny.

Stejně problémy považují za nejvýraznější i obyvatelé ostatních zemí Evropské unie.

Důvěra vůči vládě i EU vzrostla

Aktuálně vládě ČR důvěřuje 45 % obyvatel ČR, což je od roku 2013, kdy trend sledujeme, nejvyšší podíl. Důvěra v EU, která se v minulém období výrazně zvýšila, velmi mírně vzrostla a je v současné době na 50 %.

Nejvyšší důvěře se stabilně těší armáda, již důvěřuje 86 % dotázaných.

Roste povědomí o riziku dezinformací

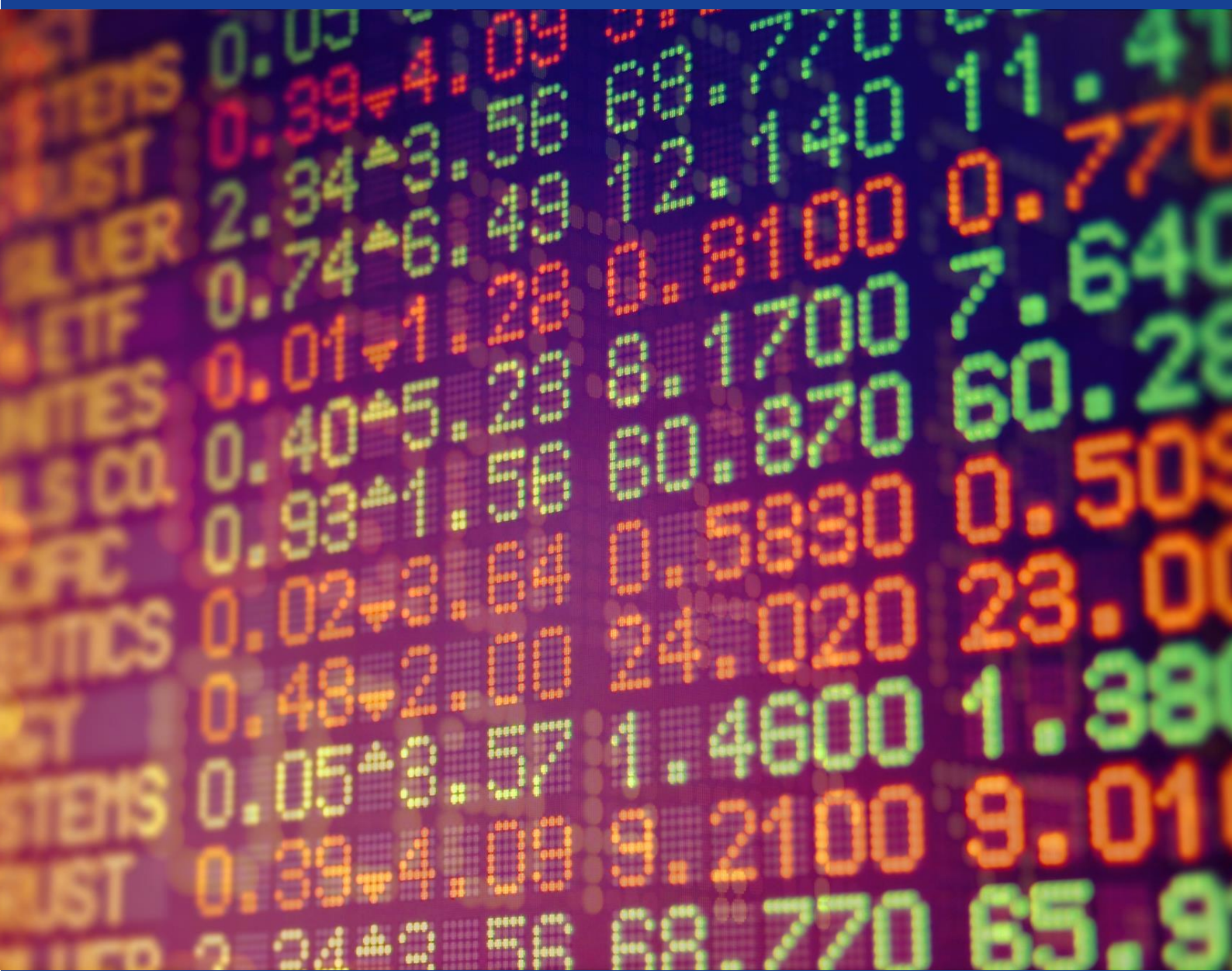
V České republice je aktuálně velmi vysoký podíl občanů, kteří jsou si vědomi problematiky dezinformací. Konkrétně 89 % dotazovaných se obává, že dezinformace jsou ohrožením pro ČR, a podle 92 % dotázaných ohrožují také demokracii obecně (92 %). Na tomto místě však připomínáme, že dotazování i letos probíhalo online, tedy s lidmi, kteří se pohybují i v online prostředí, což mohlo výsledek ovlivnit.

Současně také stále klesá podíl osob, jež považují sociální sítě za důvěryhodný zdroj informací (aktuálně jen 12 %). Naopak vysoké důvěře se těší „tradiční“ zdroje, jako je rozhlas, tisk nebo televize, kterým důvěřuje více než polovina dotázaných.

Čeští respondenti uvádějí jako nejžádanější úkoly EU volný pohyb osob, posílení ochrany hranic EU a společnou obrannou politiku

Až 87 % obyvatel ČR si přeje posílit vnější hranice Evropské unie. Větší procento lidí to od EU očekává už jen v „hraničních“ státech Kypr (93%) a Řecko (90%). ČR si spolu s Estonskem a Maltou dělí 3. místo. Současně však naprostá většina (97 %) dotázaných v ČR podporuje volný pohyb obyvatel v rámci EU.

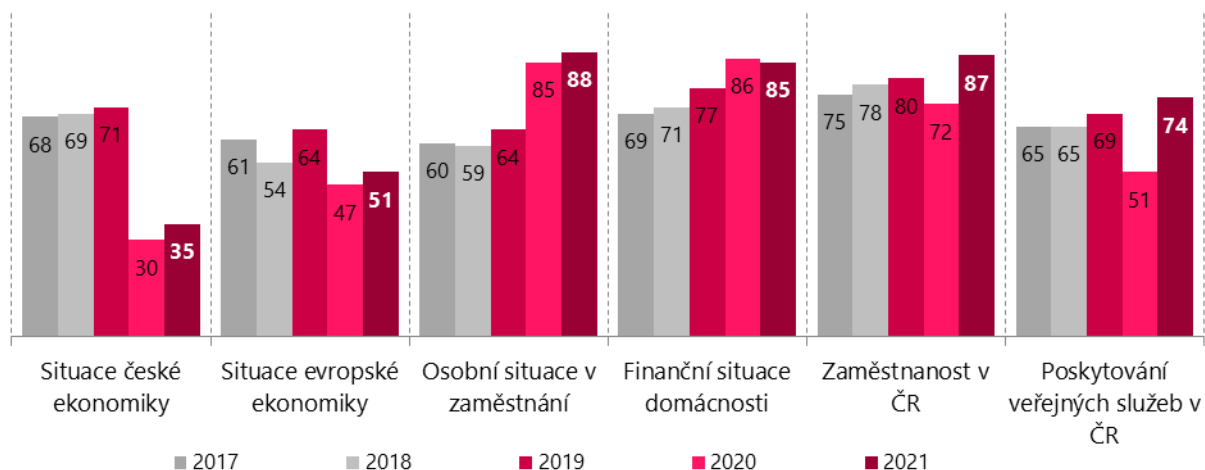
I. HODNOCENÍ SITUACE V ČR

Standardní Eurobarometr 96 zima 2021–2022

V roce 2020 dramaticky poklesla spokojenost se základními ekonomickými ukazateli. Během letošního dotazování se sice respondenti vyjádřili o něco optimističtěji, ale obecně hodnotí ekonomickou situaci, a zvláště situaci české ekonomiky, stále špatně.

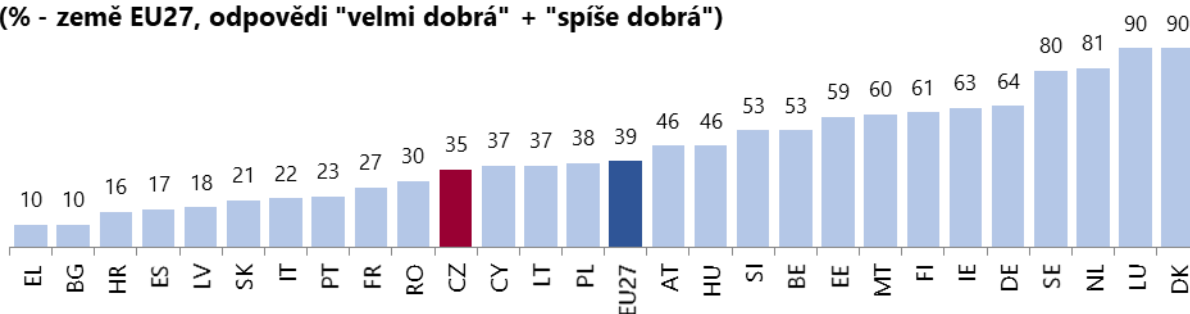
QA1. Jak hodnotíte současnou situaci v následujících oblastech? (% - CZ, odpovědi "velmi dobrá + spíše dobrá")

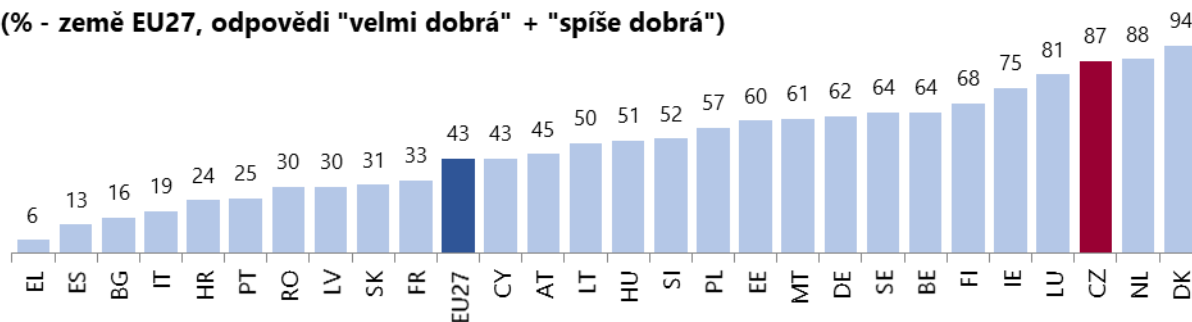
Nejpozitivnější jsou v tomto směru severské země a země Beneluxu, kde svou národní ekonomiku vnímá kladně více než polovina oslovených. Naopak nejhůře si vedou země jižní a východní Evropy (BG, EL, HR, ES), kde národní ekonomiku hodnotí pozitivně méně než 20 % respondentů.

Po velmi výrazném poklesu hodnocení české ekonomiky v minulém roce, kdy došlo k propadu o více než polovinu (ze 71 % na 30 %), se situace mírně zlepšila a pozitivně nyní hodnotí domácí ekonomiku 35 % obyvatel ČR. V tomto ohledu se příliš nelišíme od celoevropského průměru.

QA1. Hodnocení národních ekonomik (% - země EU27, odpovědi "velmi dobrá" + "spíše dobrá")

QA1. Hodnocení zaměstnanosti v dané zemi
(% - země EU27, odpovědi "velmi dobrá" + "spíše dobrá")

Naprostu unikátní je v ČR stále situace ohledně zaměstnanosti – dotázaní velmi pozitivně hodnotí jak svoji osobní situaci v zaměstnání (88 %), tak zaměstnanost v ČR obecně (87 %). V tomto ohledu jsme na 1. místě ze všech evropských zemí v hodnocení osobní a na 3. místě v hodnocení obecné situace v zaměstnanosti.

I v tomto ohledu panují velké rozdíly mezi jednotlivými zeměmi – země severní Evropy a Beneluxu hodnotí situaci ohledně zaměstnanosti jako dobrou, zatímco obyvatelé zemí jižní a východní Evropy jsou se situací spokojeni výrazně méně.

Hodnocení finanční situace českých domácností bylo v době dotazování velmi dobré. Pozitivně ji vnímalo 85 % respondentů, což je prakticky stejně jako v roce 2020. I v tomto ohledu jsme na tom lépe, než je celoevropský průměr (EU27: 72 %). Průměr snižuje především nízké hodnocené u zemí, jako je BG, RO, ale i PT nebo SK.

Obyvatelé ČR se však aktuálně potýkají s výrazným zvyšováním cen a čelí obavám z dostupností energií, takže výhledově se hodnocení finanční situace českých domácností nejspíš zhorší.

Velké změny v poslední době registrujeme u vnímání problémů, kterým čelí Česká republika a také EU. Jedná se samozřejmě o subjektivní hodnocení české veřejnosti, přesto však můžeme vidět, že se deklarované hlavní problémy naší země v čase dosti výrazně mění.

Zatímco v roce 2015–2016 bylo vnímaným dominantním problémem ČR přistěhovalectví (i když reálně jsme se s přílivem uprchlíků nepotýkali), po opadnutí tzv. „migrační krize“ se tento problém velmi rychle marginalizoval.

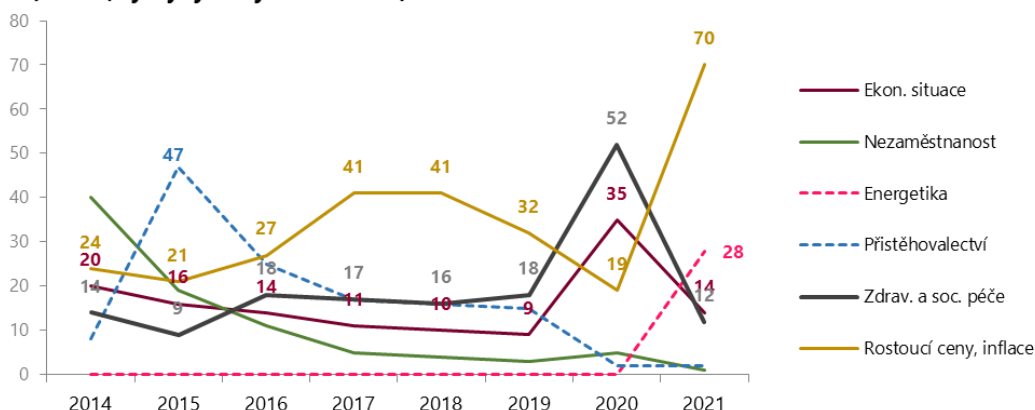
Postupně, ale jen velmi mírně se také zlepšuje vnímání evropské ekonomiky. V době dotazování mělo důvěru v ekonomiku EU 51 % oslovených v ČR. V tomto ohledu jsme v Evropě mírnými optimisty (průměr EU27 je 45 %).

Následuje změna v roce 2020, kdy se kvůli pandemii koronaviru do popředí dostal problém zdravotní a sociální péče. I tento problém se však nyní upozadil ve srovnání s dramatickým nárůstem cen a stále se zvyšující inflací. V současné době označilo za jeden z největších problémů rostoucí ceny 70 % české veřejnosti, což je největší podíl ze všech zemí EU27.

Celoevropský průměr je 41 %, což je sice výrazně více než před rokem (16 %), ale stále téměř 2x méně než v české populaci. V tomto ohledu je Česká republika na úrovni zemí, jako je BG, RO nebo země jižní Evropy, které se aktuálně potýkají s nepříznivou ekonomickou situací.

Standardní Eurobarometr 96 zima 2021–2022

QA3. Které jsou podle Vás dva nejdůležitější problémy, kterým v současnosti čelí Česká republika?
(% - CZ, vývoj vybraných ukazatelů)

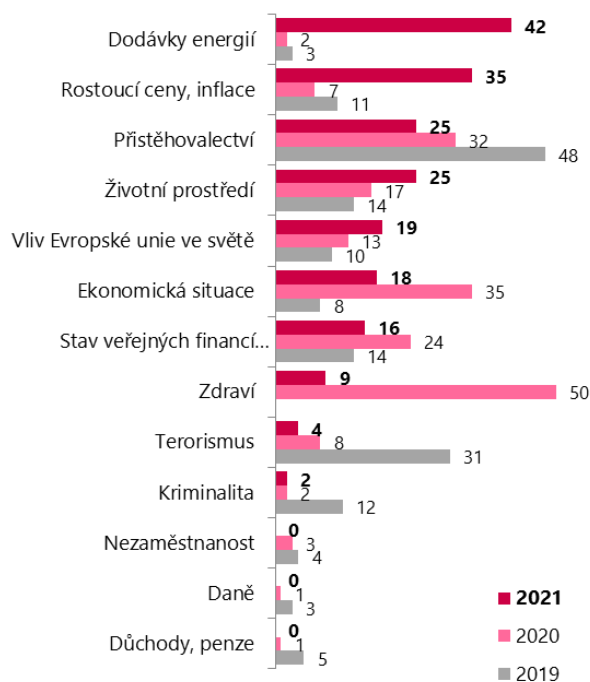
Jako druhý problém ČR se historicky poprvé objevuje energetika. Zatímco v předchozích letech nebyl tento problém vůbec jmenován, aktuálně jej řadí na přední místa 28 % českých respondentů. Ve srovnání s ostatními zeměmi EU27 jsme na 2. místě (za EE), a pro obyvatele ČR je tedy problém rostoucích cen a dostupnosti energií velmi palčivý, což může souviset s krachem některých dodavatelů energií na našem trhu a s tím spojenými problémy velkého množství domácností.

Česká populace se často lišila od EU v tom, které problémy považovala za nejpálčivější. Např. přistěhovalectví vnímala ČR v roce 2019 jako okrajový problém, zatímco pro EU to byl problém číslo jedna (48 %). V roce 2020 došlo k přerývu: jak v ČR, tak v EU se do popředí velmi rychle dostala problematika zdraví a ekonomické situace.

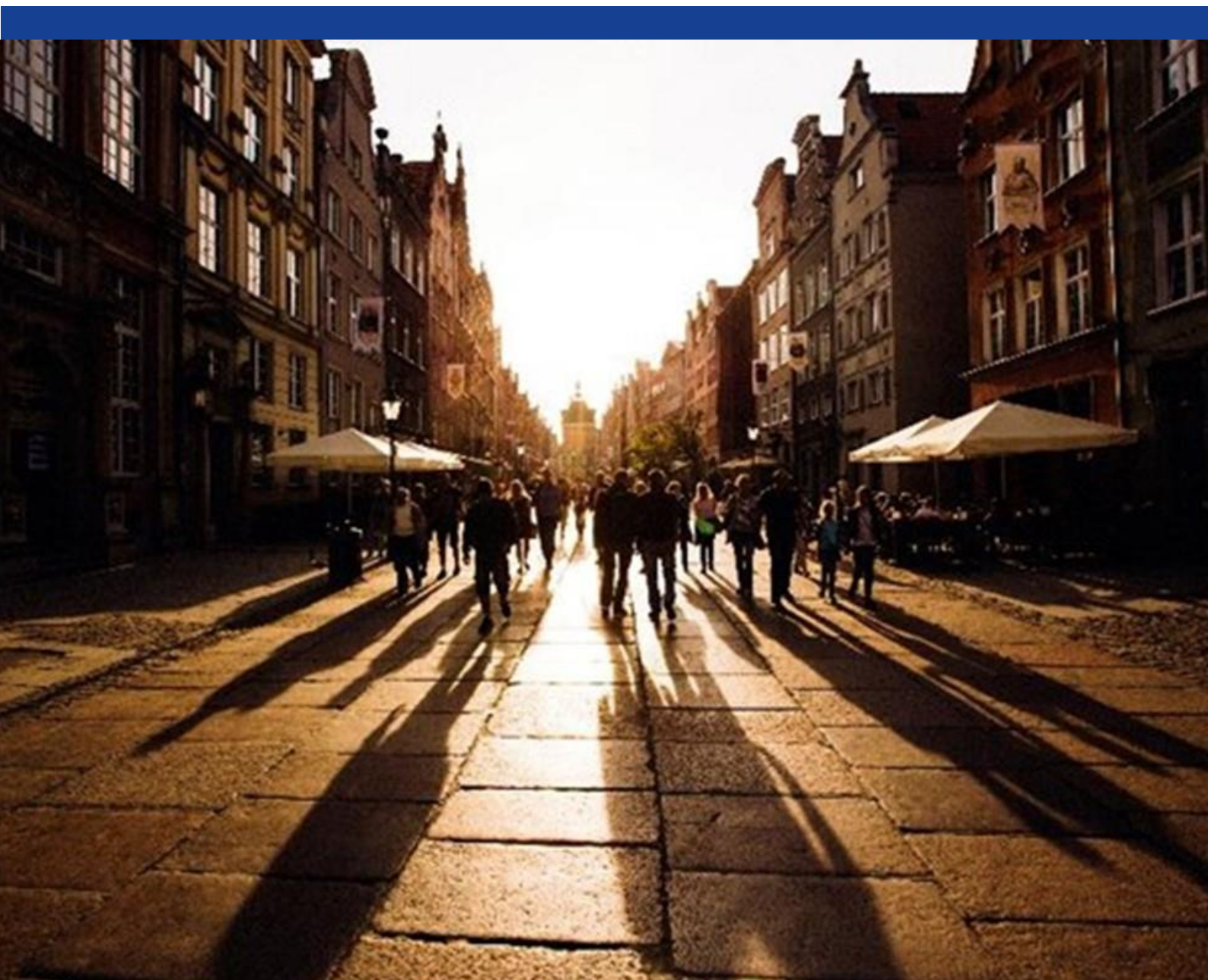
Letos se ČR opět trochu odlišuje: jako dva největší evropské problémy jsou jmenovány dodávky energií (42 %) a rostoucí ceny a inflace (35 %).

Pro severské země je tématem číslo jedna životní prostředí a ekologie (téměř 50 %) a země jižní Evropy považují za nejzávažnější evropský problém ekonomickou situaci a nezaměstnanost.

QA5. Jaké jsou podle Vás dva nejdůležitější problémy, jimž v současnosti čelí Evropská unie?
(% - CZE, vývoj ukazatelů)

II. DŮVĚRA V INSTITUCE

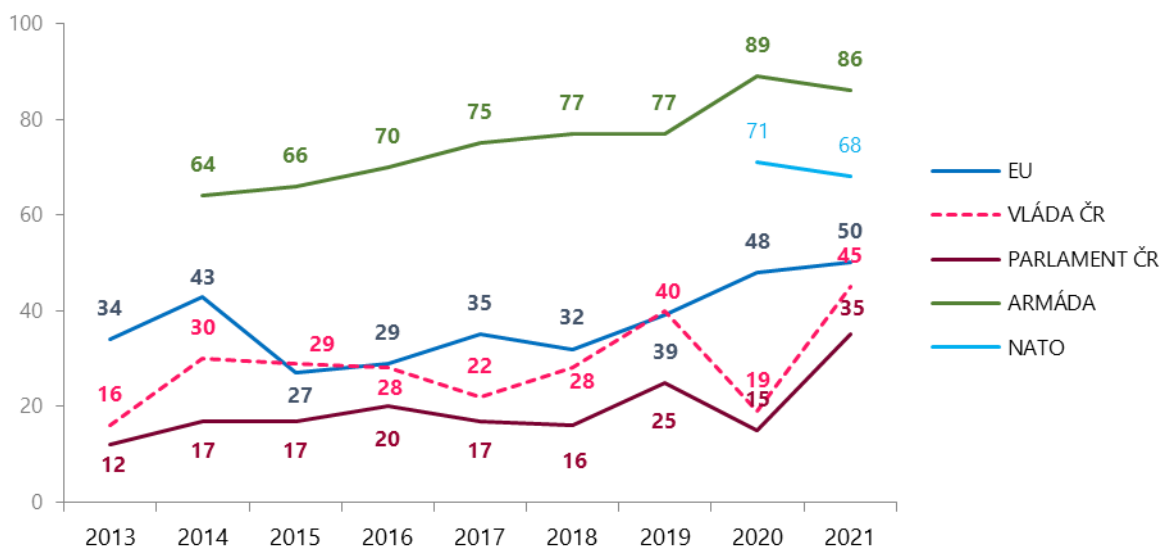
Standardní Eurobarometr 96 zima 2021–2022

Po dramatickém poklesu důvěry v národní instituce, který jsme registrovali v minulém roce, se důvěra v národní vládu a parlament výrazně zvýšila na nejvyšší úroveň za posledních 9 let.

V současné době důvěřuje vládě České republiky 45 % osob a 35 % osob důvěřuje Parlamentu ČR. Občané ČR důvěřují své vládě více, než je celoevropský průměr (35 %). Nejvyšší důvěru ve vlastní vládu mají severské země a také evropské země, které nejsou součástí EU (NO, CH, TR).

Také důvěra v parlament je v šetření Eurobarometru na nejvyšší úrovni od roku 2013. V současnosti důvěřuje národnímu parlamentu 35 % osob. V celoevropském srovnání nejde sice o nijak výraznou hodnotu (průměr EU27 je 36 %), ale pro ČR je taková hodnota nebyvalá. Ukazuje, že nový parlament a vláda, vzešlé z nedávných voleb, mají v české populaci silnější důvěru.

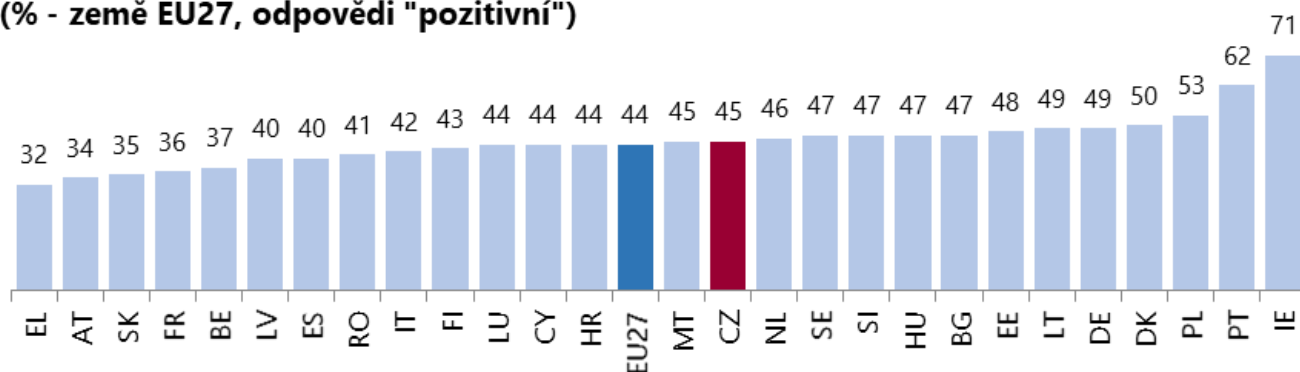
QA6+QA8. Nakolik důvěřujete určitým institucím? (% - CZE, vývoj vybraných institucí, odpovědi "důvěřuji")

Současně se také potvrzuje postupný nárůst důvěry v Evropskou unii. ČR byla dlouhodobě jednou z nejskeptičtějších zemí EU27, co se důvěry v tuto instituci týče, ale v posledních letech důvěra obyvatel ČR v EU postupně mírně stoupá. V současné době důvěřuje Evropské unii polovina (50 %) dotázaných. V tomto směru jsme se poprvé dostali nad celoevropský průměr (47 %).

Postupné zvyšování důvěryhodnosti EU potvrzují i další ukazatele, které se k této instituci vážou. Ještě v roce 2019 jsme byli v rámci EU28 na posledním místě, pokud jde o to, jaký dojem vyvolává EU. Pozitivní obraz probouzela jen u 31 % dotázaných osob. Naproti tomu v roce 2021 má EU pozitivní image celkem již u 45 % oslovených v ČR.

D78. Představa, kterou vyvolává EU (% - země EU27, odpovědi "pozitivní")

Standardní Eurobarometr 96 zima 2021–2022

Vzhledem k situaci na Ukrajině zařazujeme do výstupů národní zprávy Eurobarometr také vyhodnocení důvěry v Armádu ČR a NATO. Zde je znovu nutné upozornit na to, že průzkum probíhal na přelomu ledna a února, tedy před zahájením bojů mezi Ruskem a Ukrajinou. Bude však zajímavé porovnat případný posun ve vnímání Armády ČR a NATO v další vlně pravidelného šetření Eurobarometr.

Armáda má mezi českými respondenty stabilně velmi vysokou důvěru. Od zahájení sledování v roce 2014 postupně stále stoupá až na současných 86 % osob. V tomto ohledu věří obyvatelé ČR armádě více, než je průměr EU27 (73 %), a to dlouhodobě.

Důvěru v Severoatlantickou alianci (NATO) sledujeme v šetření EB od roku 2020. V posledním roce se sice mírně snížila (ze 71 % na 68 %), přesto je výrazně vyšší než důvěra v Evropskou unii nebo národní instituce.

III. MÉDIA

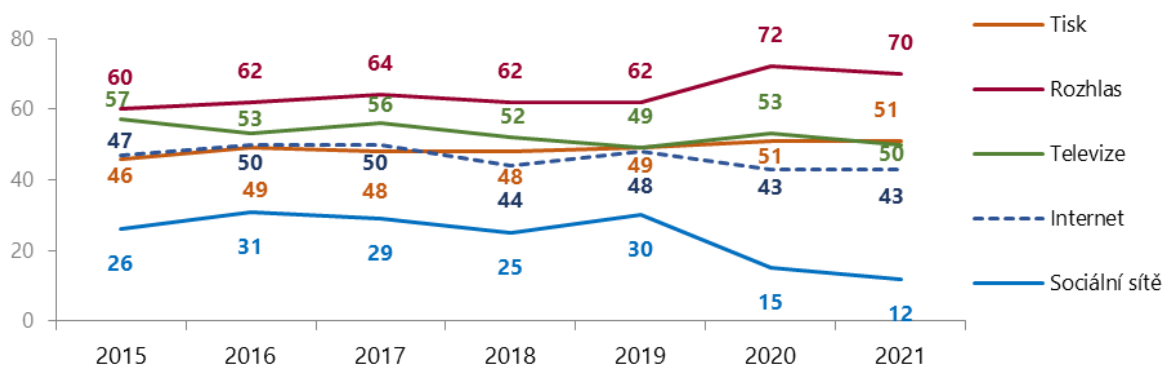
Standardní Eurobarometr 96 zima 2021–2022

V rámci šetření Eurobarometru se také dlouhodobě měří důvěra obyvatel členských zemí ke sdělovacím prostředkům. Uvědomujeme si, že tato otázka v sobě nese určité zjednodušení, neboť v šetření se zkoumají pouze obecné výrazy, jako je „televize“ nebo „internet“, aniž lze zohlednit rozdíly mezi různými médii či webovými stránkami, jejichž obsah se může diametrálně lišit. Současně zde určitě hraje roli to, že od roku 2020 probíhá šetření formou online dotazníku, a nikoliv F2F rozhovoru, jako tomu bylo do roku 2019.

V České republice nedochází k nějakým významnějším posunům ve vnímání důvěryhodnosti jednotlivých „tradičních“ médií – stabilně je jako nejdůvěryhodnější vnímán rozhlas (aktuální důvěra u 70 % populace), následovaný tiskem a televizí (50 %).

Určitý postupný pokles důvěry pozorujeme u internetu, kterému aktuálně důvěřuje jen 43 % české veřejnosti. Velmi výrazný pokles důvěry registrujeme v případě sociálních sítí, které měly ještě v roce 2019 důvěru 30 % obyvatel ČR, zatímco v aktuální vlně šetření to je jen 12 %, a jsou tak zdaleka nejméně důvěryhodným zdrojem informací

QA6. Řekněte mi prosím o následujících médiích a institucích, zda jim spíše důvěřujete nebo spíše nedůvěřujete. (% - CZE, odpovědi "důvěřuji")

U „tradičních“ informačních zdrojů, jako jsou rozhlas či televize, je hodnocení důvěryhodnosti ve všech sledovaných zemích podobné. Čeští respondenti se nijak zásadně neodlišují od celoevropského průměru (+/- 2 p. b.).

Nicméně u sociálních sítí je velmi dobře patrná změna i v porovnání s průměrem EU27. Celoevropský průměr je dlouhodobě 20 %. Obyvatelé ČR se tedy od nadprůměrně důvěřujících přesouvají k těm nejskeptičtějším v rámci celé EU27. Důvodem této změny je jistě do určité míry použitá metodika dotazování (online), ale domníváme se, že celkově se začíná projevovat větší povědomí o šíření dezinformací a klamavých sdělení na internetu i výsledky osvěty v tomto směru.

V souvislosti s problematickým informováním na sociálních sítích se také mění postoje respondentů k informacím zkreslujícím realitu. Dále v textu budeme používat termín dezinformace, i když jsme si vědomi toho, že zcela nepostihuje kompletní soubor možných zkreslujících informací.

Z grafického znázornění výsledků je vidět, že drtivá většina dotázaných se s dezinformacemi setkává (82 %) a považuje je jak za problém pro Českou republiku (89 %), tak za problém pro demokracii (92 %).

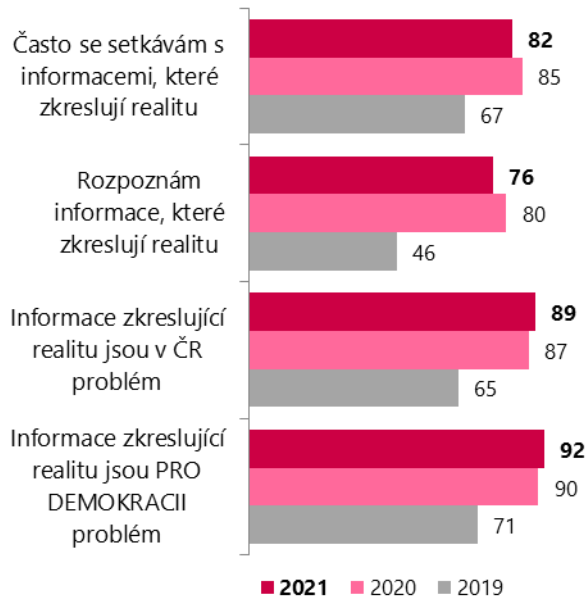
Současně sledujeme, že v tomto ohledu jsou obyvatelé ČR k dezinformacím daleko citlivější než celoevropský průměr. Soudě podle jejich výroků se s tímto typem informací setkávají častěji a zároveň jsou také více přesvědčeni o tom, že tyto informace jsou problematické.

Trend ukazuje, že mezi roky 2019 a 2020 zde došlo k výraznému posunu. Čeští respondenti o sobě také daleko častěji tvrdí, že jsou schopni dezinformace rozpoznat (aktuálně 79 % dotázaných, což je téměř 2x více než v roce 2019). Tento posun přesně kopíruje pokles důvěry v sociální sítě a do značné míry s ním také souvisí.

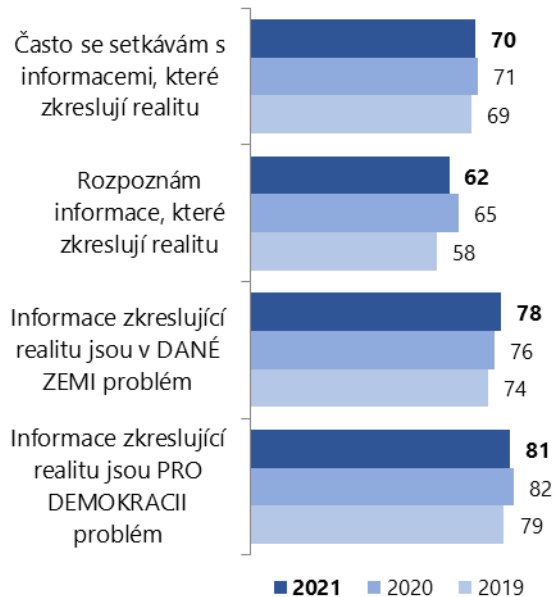
Standardní Eurobarometr 96
zima 2021–2022

QD8. Výroky o dezinformacích

(% - CZE, odpovědi "rozhodně souhlasím" + "spíše souhlasím")

(% - EU27, odpovědi "rozhodně souhlasím" + "spíše souhlasím")

IV. ROLE EVROPSKÉ UNIE V BUDOUCNOSTI

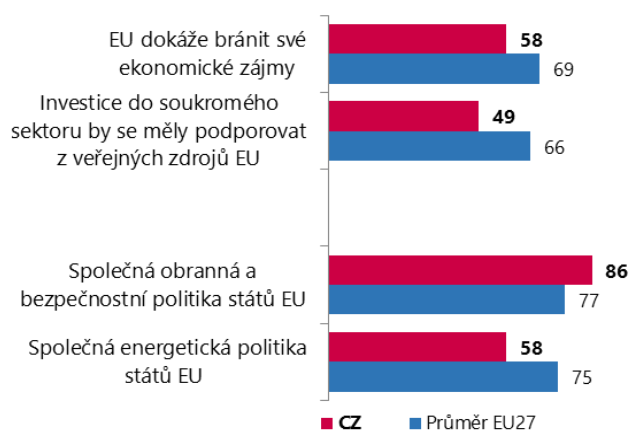
Ekonomika, obrana a energetika

Více než polovina (58 %) dotázaných v ČR má za to, že EU dokáže bránit své vlastní ekonomické zájmy. Jsou to především ti, kteří EU důvěřují a mají k ní všeobecně pozitivní přístup. Rozdělena je česká veřejnost v názoru, zda by EU měla investovat do soukromého sektoru. Skoro přesně polovina (49 %) respondentů má za to, že ano. V tomto ohledu jsou obyvatelé ČR daleko skeptičtější, než je průměr EU27 (66 %).

Dotázaní v ČR velmi silně podporují společnou obrannou a bezpečnostní politiku EU. V době průzkumu se k ní přiklánílo 86 % oslovených, což je více než celoevropský průměr (77 %). V tomto směru podporujeme společnou obrannou politiku téměř nejvíce z celé EU – silnější podporu má jen v pobaltských státech (obavy z Ruska) a na Kypru (obavy z Turecka).

QB4+B6. Výroky o EU I.

(% - CZE, EU27 odpovědi "souhlasím")

QB5. Kterým z následujících cílů by podle vašeho názoru měla být dána nejvyšší priorita v Zelené dohodě pro Evropu, souboru opatření na ochranu životního prostředí a boj proti změně klimatu?

	CZ	EU27
Podpora „oběhového hospodářství“	52%	39%
Boj proti plastovému odpadu	48%	44%
Podpora farmářů EU, aby dostávali spravedlivou odměnu	48%	39%
Rozvoj obnovitelné energie	44%	53%
Snižování spotřeby energie	35%	34%
Ochrana biodiverzity	29%	31%
Zavedení daně na produkty dovážené ze třetích zemí	26%	21%
Dosažení klimaticky neutrální EU do 2050 snížením emisí skl. plynů	15%	28%
Kroky směrem k ambicím nulového znečištění	13%	27%

Zcela opačná je situace v oblasti energetiky. Podporu společné evropské energetice deklaruje jen 58 % české veřejnosti, což je méně než průměr EU27 (75 %). V tomto ohledu jsme naopak největšími skeptiky z celé EU27. Ve skupině skeptiků jsou dále státy jako BG nebo RO, ale také např. AT, FI nebo SE. Předpokládáme, že motivy odmítnutí společné evropské energetické politiky jsou v uvedených státech různé: u jedněch

převažuje obava ze zavedení jaderné energetiky, u druhých naopak obava z odchodu od uhlí.

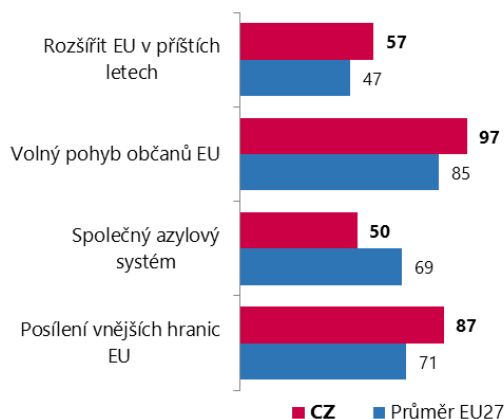
Obyvatelé ČR se v pohledu na energetiku a ochranu klimatu ve svých názorech odlišují od celoevropského průměru.

Jako nejdůležitější opatření vedoucí ke snížení klimatických změn a ochraně životního prostředí jmenují opatření, která směřují především k omezení obalů a recyklaci. Tato opatření jsou v ČR jmenována častěji než v EU27.

V celoevropském průměru je nejpreferovanějším opatřením rozvoj obnovitelných zdrojů energie (53 %), zatímco v ČR má toto opatření podporu jen 44 % obyvatel. Největší rozdíly jsou u hodnocení opatření pro omezení znečištění (emise skleníkových plynů a nulové znečištění obecně), které mají v ČR podporu 15 %, resp. 13 %, zatímco celoevropský průměr je více než 25 %. Jsme tak na posledním místě ze všech sledovaných zemí.

Rozšiřování EU

QB4+B6. Výroky o EU II.
(% - CZE, EU27 odpovědi "souhlasím")

V době dotazování byla nakloněna rozšíření EU více než polovina (57 %) obyvatel ČR. Daleko vyšší podíl osob, které si rozšiřování Evropské unie přejí, vidíme především ve státech, které byly do EU přijaty nejpozději (HR, HU, LT, PL, SI). Naopak nejmenší podporu má rozšiřování EU ve starších členských státech (FR, DE, FI, NL, AT). V tomto směru patří tedy ČR spíše do evropského průměru (47 %).

Pro volný pohyb občanů, tedy možnost pracovat či studovat v jakékoli členské zemi EU, jsou prakticky všichni respondenti v ČR (97 %). V tomto ohledu jsme na 1. místě v celé EU27. V žádné zemi není podpora nižší než 70 %.

Podpora společného azylového systému je v ČR nižší: pro se vyjádřilo 50 % obyvatel, což je 3. nejnižší výsledek v celé EU (společně s AT a SK). Obecně má společný azylový systém největší podporu v zemích jižní Evropy (EL, ES, IT), které jsou vystaveny migračnímu tlaku z Afriky a Blízkého východu, a v zemích Beneluxu.

Téměř 9 z 10 oslovených obyvatel ČR (87 %) je také pro posílení vnějších hranic EU. Opět je to více, než je průměr EU27 (71 %), a opět můžeme vidět, že největší podpoře se posílení pohraniční a pobřežní stráže EU těší v zemích jižní Evropy, ale také v pobaltských republikách, které čelí migrační vlně z Běloruska (vrchol na podzim 2021) a sousedí s Ruskem.

Standardní Eurobarometr 96
zima 2021–2022

